

İŞÇİNİN SESİ

ÇEK-AL

Fabrikalardan makine sesinden

önce *İşçinin Sesi* gelecek!

Yıl.14, Sayı:368, 9 Ocak 1989

Tek büyük işçi sınıfı!

Tek silah illegal parti!

Tek yol devrim!

Aşağıdaki yazı 1915 Mayıs ayının ikinci yarısıyla Haziran ayının ilk yarısı arasında yazılmış ve Eylül 1915'te *Kommunist* dergisinin 1-2 sayılarında N.Lenin imzasıyla yayınlanmıştır. Kaynak, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, cilt 21, s.205-259'dur. Geçen sayımızda ikinci bölümünü çek-al olarak verdiğimiz bu yazının, üçüncü bölümünü de bu sayıda veriyoruz.

İkinci Enternasyonal'in Çöküşü

III

İkinci Enternasyonal'in Çöküşü yazısını aynen çevirip, dizi olarak basıyoruz, çünkü bu yazı, çeşitli açılardan güncel önem taşımaktadır. Bir kez, yazı, bugünkü dünya komünist hareketinin çöküşünü iyi anlamamız için çok yararlıdır. İkincisi, yazının içinde devrimci durum kavramı geçmektedir. Türkiye'de buna yakında yine ihtiyacımız olacak. Üçüncüsü, yazıda illegal örgütlenmenin önemine ilişkin güzel bilgiler vardır. Dördüncüsü, geçtiğimiz sayılarda verdiğimiz "TKP'de Kavganın Tarihçesi"ni daha iyi anlamak açısından da bu yazı çok öğreticidir. II. Enternasyonal partileri nasıl Basel Manifestosu'ndan dön geri ettilerse, TKP'deki menşevikler de 1977 Konferansı kararlarına yüz çevirdiler. Beşincisi, yazı oportünizmin olgunlaşmasını, sosyal-şovenizme dönüşmesini çok güzel vererek, bugünkü TBKP'nin nasıl türediğini anlamamıza da yardım edecektir.

İngiltere'nin 1872 ile 1912 arasında Mısır'la olan ihracat ve ithalatı İngiltere'nin genel ihracat ve ithalatındaki büyümeye ulaşamadı. "Marksist" Kautsky bundan şu dersi çıkartıyor: "Askersel işgal olmaksızın, salt ekonomik etmenlerin işlemesiyle İngiltere'nin Mısır'la yaptığı ticaret şimdikinden daha az bir gelişme gösterirdi diyebilmemiz için hiçbir neden yoktur." (s. 72). "Sermayenin yayılma isteği ... emperyalizmin şiddete dayalı yöntemleriyle değil, *en iyi barışçıl demokrasi* ile karşılanabilir." (s. 70).

Amma kayda değer derecede ciddi, bilimsel ve "Marksist" bir çözümleme! Kautsky çıkıntılık yapan tarihi harika bir biçimde "düzeltiyor". İngilizler'in Fransızlar'dan Mısır'ı

almalarının hiç gerekmediğini, Alman para babalarının savaşı başlatmalarının, Türkiye kampanyası örgütlemelerinin ve İngilizler'i Mısır'dan atmak için diğer önlemleri almalarının en ufak bir yararını görmediklerini "kanıtlıyor"! Bunlar hep bir yanlış anlamaydı - İngilizler "en iyisi"nin, Mısır'da zora dayalı yöntemleri bırakmak ve (sermaye ihracatlarını *Kautsky usulü* artırabilmek için) "barışçıl demokrasiyi" benimsemek olduğunu henüz akıl edemediler!

"Tabii ki Serbest Ticaretin kapitalizmin yarattığı uzlaşmaz karşıtlıkları tamamen yok edebileceğini düşünmek burjuva Serbest Ticaretçilerinin bir hayalidir. Ne Serbest Ticaret ne de demokrasi

bunları yok edemez. Biz her bakımdan bu uzlaşmaz karşıtlıkların yığınlar için en az acılı ve en az özveri gerektiren savaş biçimleriyle yok edilmesinden yanayız." (s. 73)

Tanrım bize yardım et, Tanrım bizden affını esirgeme! Lassalle "cahil kime denir?" diye sormuş ve ardından da tanınmış bir şairin sözlerini aktararak yanıtlamıştı: "Cahil, içinde Tanrı'nın kendisine merhamet etmesi korkusu ve dileğinden başka birşey olmayan ötleğin biridir."

Kautsky Marksizmi eşi görülmemiş bir fahişeliğe indirdi ve kendisi de rahibe döndü. Bunlardan ikincisi kapitalistleri barışçıl demokrasi uygulamaya *ikna etmeye* çalışıyor - ve buna da diyalektik diyor: İlk önce

Serbest Ticaret olduğuna ve sonra da tekeller ve emperyalizm geldiğine göre neden "ultra-emperyalizm" ve ardından yine Serbest Ticaret olmasın diye akıl yürütüyor. "Elde edilip edilemeyeceğini" söylemeye cesaret edemese de rahip "ultra-emperyalizmin" nimetlerini gösterip ezilen yığınları *teskin ediyor!* Feuerbach, halkı teskin eder diye dini savunanlara karşı, teskin etmenin gerici anlamını belirtmekte haklıydı. Kim köleleri köleliğe karşı ayağa kalkmaya yöneltmek yerine onları teskin ederse, köle sahiplerine yardım ediyor demektir.

Tüm ezen sınıflar yönetimlerini sağlama almak için iki toplumsal işleve muhtaçtırlar: Cellatlık işlevi ve papazlık işlevi. Cellada yığınların

karşı çıkış ve öfkesini söndürmek için gerek duyarlar. Papazı ise yığınları teskin etmek, eziyet ve özverilerinin hafiflemesi şansını gözlerinde canlandırmak (bu şansın "gerçekleşebilirliğini" garantilemeden bunu yapması kolay), sınıf egemenliğini koruma ve böylece onları sınıf egemenliğiyle uzlaştırmak, devrimci eylemden uzaklaştırmak, devrimci ruhunu boşaltmak ve devrimci kararlılığını yoketmek için kullanırlar. Kautsky Marksizmi en çirkin ve ahmak bir karşı-devrimci teoriye, en aşağılık ruhbanlığa indiriyor.

1909'da *Iktidar Yolu*'nda kapitalizm içindeki uzlaşmaz karşıtlıkların yoğunlaşmasının çürütülmemiş ve çürütülemez bir gerçek olduğunu, savaşlar ve devrimler döneminin, yeni bir "devrimci dönem" yaklaştığını kabul etmişti. Devrimin "vakitsizi" olmaz demiş ve kavga başlamadan önce yenilme şansı yadsınmasa da ayaklanmada kazanma olasılığını başa almaya en ufak bir itirazı "davamıza doğrudan ihanet" olarak damgalamıştı.

Savaşın çıkmasıyla uzlaşmaz karşıtlıklar *daha da* keskinleşti. Yığınların sıkıntıları olağanüstü arttı. Savaşın sonu henüz görünmüyor ve çatışmalar yayıldıkça yayılıyor. Kautsky broşür üstüne broşür yazıyor ve sansür buyruklarına uysallıkla boyun eğerek, toprak kapma, savaşın vahşeti, savaş müteahhitlerinin rezilce keseyi doldurmaları, pahalılık ve savaş endüstrisinde seferber edilmiş işçilerin fiili köleliği gerçeklerine değinmekten kaçıyor. Onun yerine proletaryayı habire teskin ediyor. Bunu burjuvazinin devrimci ve ilerici rol oynadığı ve "Marks'ın kendisinin de" şu ya da bu burjuvazinin kazanmasını dilediği savaşlardan örnekler vererek yapıyor. Kapitalizmin sömürgeler yağmalama, savaşlar ve silahlanma olmadan "olanaklı olabileceğini" ve "barışçıl demokrasinin" yeğlenebilir olduğunu kanıtlamak için sıra sıra sayılar vererek işçi sınıfını yatıştırıyor. Yığınların sıkıntısının giderek şiddetlendiğini ve gözlerimizin önünde bir devrimci durumun yükselmekte olduğunu yadsımaya cesaret etmeden (zaten sansür izin vermediği için bu konu konuşulmamalıdır!) Kautsky burjuvazi ve oportünistlere kulluk içinde, yeni bir aşamada "daha az acı ve özveri" içerecek savaş biçimleri "olanağını" (bunun "gerçekleşebilirliğini" *garantilemeden*) tasvir ediyor... Franz Mehring ve Rosa Lüksemburg tam da bu nedenle Kautsky'e orta malı (*Maedchen für alle*) demekte haklıydılar.

* *
*

Ağustos 1905'de Rusya'da devrimci durum vardı. Çar, huzursuzluk içinde olan yığınları "teskin" için Buligin Duması'nın toplanacağına söz verdi. Finans babalarının silahlanmayı bırakıp "kalıcı barışa" razı gelmelerine "ultra-emperyalizm" denirse, danışma meclisi temsile dayalı Buligin rejimi de "ultra-mutlakiyet" olarak açıklanabilir. Bir an için dünyada yüzlerce devasa yatırımda "yumaklaşmış" en büyük finans babalarının yarın savaştan sonra silahsızlanmayı destekleyeceklerine dair halklara *söz vereceklerini* varsayalım (bu varsayımı bir an için Kautsky'nin salakça teorisinden siyasal sonuçlar çıkart-

mak için yapıyoruz). Böyle olsa bile proletaryayı devrimci eylemden caydırmak ona düpedüz ihanettir. Çünkü bunsuz tüm sözler ve parlak olanaklar yalnızca bir seraptır.

Savaş kapitalistlere yalnızca devkârlar ve yeni yağma olanakları (Türkiye, Çin, vb.), binlerce milyon değerinde yeni sözleşmeler ve yüksek faizli alacaklar getirmekle kalmadı. Proletaryayı bölerek ve bozulmasına yol açarak kapitalist sınıfa daha da büyük siyasal yararlar sağladı. Kautsky bu bozulmayı teşvik ediyor. Militan proletarya arasında uluslararası "bölünmeyi", "kendi" ulusundan oportünistlerle, Südekumlarla *birlik adına* kutsuyor! Ne yazık ki hâlâ eski partilerin birlik belgisinin belli bir ulustan proletaryanın o ulusun burjuvazisiyle "birliği" ve çeşitli uluslardan proletarya arasında *bölünme* olduğunu anlamayanlar var.

- V -

Kautsky'nin "Sosyal-Demokrasi'nin çöküşü" (Cunow'a yanıtının 7. bölümü) üzerine ulaştığı sonuçları içeren 28 Mayıs tarihli *Die Neue Zeit* (s.9) çıktığında yukardaki satırlar yazılmış bulunuyordu. Kautsky sosyal şövenizmi savunan bütün eski saf-satalarını ve bir de yenisini ekleyerek şöyle toparlıyor:

"Savaşın yalnızca emperyalist bir savaş olduğu, savaşın başında almasıyla emperyalizm ya sosyalizm olduğu, Almanya, Fransa ve pek çok açıdan Britanya'da sosyalist partilerin ve proleter yığınların bir avuç parlamenterin sözlerine bakarak düşüncesizce kendilerini emperyalizmin kucacağına attıkları, sosyalizme ihanet ettikleri ve böylece tarihte örneği görülmemiş bir çöküşe yol açtıkları doğru değildir."

Yeni bir saf-sata ve işçilere yeni bir aldatmaca: Arzu buyursanız, savaş "yalnızca" emperyalist bir savaş değildir!

Kautsky savaşın niteliği ve anlamı sorusunda şaşılacak derecede yalpalıyor. Bu parti lideri Basel ve Chemnitz kongrelerinin özlü ve tutum belirleyen kararlarından, hirsızın yeni soygun yaptığı yerden titizlikle uzak durduğu gibi kaçıyor. Şubat 1915'de yazdığı *Ulusal Devlet*, vb. broşüründe Kautsky, "yine de son çözümlenmede" bu savaş "emperyalist bir savaştır" diyordu. (s. 64) Şimdi ise yeni bir şerh düşünüyor: *Yalnızca* emperyalist bir savaş değildir. Başka ne olabilir ki?

Anlaşılan aynı zamanda bir de ulusal bir savaştır! Kautsky bu korkunç sonuca "Plehanofcu" şu sahte diyalektik ile varıyor:

"Bugünkü savaş yalnızca emperyalizmin değil aynı zamanda Rus devriminin de çocuğudur." Daha 1904'de Kautsky, Rus devriminin yeni bir biçim altında Pan-Slavizm'i yeni baştan canlandıracağını önceden görmüştü. "Demokratik Rusya, Avusturya ve Türk Slavlarının ulusal bağımsızlık isteklerini kaçınılmaz olarak körükleyecekti... Sonra da Polonya sorunu keskinleşecekti... Çarlığın çöküşü ile şimdi merkez etrafında duran ögeleri birbirine bağlayan demir halka yokolacağından (Kautsky bu son cümleciği 1904'deki yazısından aynen alıyor) Avusturya dağılıp parçalanacaktı. Rus devrimi.. Doğu'nun ulusal özelemlerine yeni ve güçlü bir ivme verdi, Asya'nın sorunlarını Avrupa'nın

sorunlarına ekledi. *Bütün bu sorunlar, kendilerini bugünkü savaşta çok kuvvetle hissettiriyor ve proleter yığınlar da dahil, halk yığınlarının psikolojisi açısından canalcı önem kazanıyor. Yöneten sınıflar içinde de emperyalist eğilimler ağırlıktadır.*" (s. 273, italikler Lenin'den-*İ.S.*)

Bu da Marksizmi fahişeliğe çevirmenin bir başka örneğidir! "Demokratik bir Rusya" Doğu Avrupa halklarında özgürlük çabası getireceğine göre (bu tartışılmaz bir şeydir), tek bir ulusu bile özgürlüğe kavuşturamayacak, üstelik nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın pek çok ulusu özgürlüğünden edecek olan bugünkü savaş "yalnızca" emperyalist değildir. Çarlığın çöküşü Avusturyanın çözülmesi demek olacağına göre, Avusturya'yı yağmalayan ve Avusturya'da yaşayan ulusların ezgisini *katmerleşiren* geçici olarak güçlenmiş bir karşı-devrimci çarlık, demokratik olmayan ulusal yapısına bağlı olarak, "bugünkü savaşa" tamamen emperyalist bir nitelik değil, bir dereceye kadar ulusal bir nitelik veriyormuş. "Yöneten sınıflar" aptal küçük-burjuva ve sindirilmiş köylüleri emperyalist savaşın ulusal amaçları masallarıyla aldattığına göre, bir bilim adamı, "Marksizm" üzerine bir otorite ve İkinci Enternasyonal'in bir temsilcisi olanın da yöneten sınıflar emperyalist eğilimler gösterirken "halk" ve proleter yığınlar "ulusal" özelemler gösteriyor "formülüyle", halkı bu aldatmacanın peşine takmaya bırakın da hakkı olsun.

Diyalektik en güdük ve adi bir

saf-sataya döndürülüyor!

İçinde bulunduğumuz savaşta ulusal unsur *yalnızca* Sırbistan'ın Avusturya'ya karşı savaşında temsil oluyor. (Bunun da Partimizin Berne Konferansı kararında belirtildiğini ekleyelim.) (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c. 21, s. 159 -*İS.*) Yalnızca Sırbistan'da ve Sırlar arasında milyonları, "halk yığınlarını" saran ve uzun zamandır süren bir ulusal kurtuluş hareketi vardır ve Sırbistan'ın Avusturya'ya karşı bugünkü savaşı bu hareketin "devamıdır". Eğer bu savaş kendi başına bir savaş olsaydı, yani Avrupa'daki genel savaşla, İngiltere ve Rusya'nın bencil ve talancı amaçlarıyla bağlı olmasaydı, Sırp *burjuvazisinin* kazanmasını istemek tüm sosyalistlerin *görevi* olurdu. Bugünkü savaşın ulusal unsuruyla ilgili olarak çıkartılacak tek doğru ve kaçınılmaz olarak varılacak sonuç budur. Ama, şimdi Avusturya burjuvazisi, din sultacıları ve militaristlerinin hizmetine girmiş olan saf-satacı Kautsky'nin çıkartmadığı sonuç da budur.

Ayrıca, bilimsel-evrimci yöntemde son söz olan Marksist diyalektik, nesnenin soyutlanarak, yani tek yanıyla ve korkunç saptırmaıyla, ele alınmasını kapsamaz. Sırbistan-Avusturya savaşındaki ulusal unsurun Avrupa'daki genel savaşta *kayda değer* önemde rolü yoktur ve olamaz. Almanya kazanırsa Belçika'yı, Polonya'nın bir başka parçasını ve belki Fransa'nın bir parçasını gırtlaklayacak. Rusya kazanırsa Galıçya'yı, Polonya'nın bir başka parçasını,

Ermenistan'ı, vb. gırtlaklayacak. Savaş "berabere" biterse eski ulusal ezgi sürecektir. Sırbistan için, yani bugünkü savaşta yer alanların belki yüzde biri için, savaş burjuva-kurtuluş hareketinin "siyasetinin devamıdır". Geriye kalan yüzde doksan dokuz için ise savaş emperyalizmin, yani ulusları özgürlüğe kavuşturmak şöyle dursun, onların ancak ırzına geçebilen köhne burjuva siyasetinin devamıdır. Sırbistan'ı "kurtaran" Üçlü İttifak, Sırp'ların özgürlüğünü, Avusturya'yı soymalarına yardım karşılığı olarak İtalya'ya satıyor.

Herkesçe bilinen bu gerçekleri Kautsky oportünistlere kılıf bulmak için yüzü kızarmadan çarpıtıyor. Doğada ya da toplumda "saf" olgu yoktur. Marksist diyalektik bunu böyle öğretiyor. Çünkü diyalektik gösteriyor ki, saflık kavramının bizzat kendisi, nesneyi tüm bütünselliğiyle ve karmaşıklığıyla kavrayamayan insan havsalasının belli bir sıklık ve tek yanlılığına işaret eder. Dünyada "saf" kapitalizm yoktur, olamaz da. Daima karşımıza feodalizm, cehalet ya da başka birşeyle *karışımı* çıkar. Bu nedenle, açık talan amaçlarını "ulusal" anlatımlarla kasıtlı olarak örten emperyalizmin "halk yığınlarını" düpedüz aldatışını tartışırken, savaşın "yalnızca" emperyalist bir savaş olmadığını hatırlayıvereni biri çıkarsa, böyle birisi ya ukala ya da ayrıntı düşkünü, düzenbazın tekidir. Bütün mesele Kautsky'nin, "proleter yığınlar da dahil, halk yığınları" için ulusal kurtuluş sorunları, yönetici sınıflar için ise "emperyalist eğilimler" belirleyici öğelerdir (s. 273) demekle ve bunu "gerçeğin sonsuz çeşitliliğine" sözde diyalektik bir başvuruyla "takviye" etmekle (s. 274), emperyalistlerce halkın aldatılışını *desteklediğidir*. Mutlaka, gerçek sonsuz derecede çeşitlilik taşır. Bu kesinlikle doğrudur! Ama bütün bu çeşitlilik zenginliği içinde iki ana ve temel çizginin varlığı da aynı derecede kesindir: Savaşın nesnel içeriği, emperyalizmin "siyasetinin devamıdır". Yani köhne "Büyük Güçler" burjuvazisinin (ve hükümetlerinin) başka ulusları yağmalamasıdır. Geçerli "öznel" ideoloji de yığınların gözünü bağlamak için yayılan "ulusal" teranelerden oluşur.

Kautsky'nin, "savaşın başında", "solların" durumu emperyalizm ya da sosyalizm arasında bir seçenek olarak gördüklerini iddia eden ve ikide bir tekrarladığı malum safsatasını inceledik. Bu utanmazca bir numaradır. Kautsky, solların *başka* bir seçenek öne sürdüğünü çok iyi bilmektedir. Onlar, parti ya emperyalist yağma ve aldatmacaya ortak olacak ya da devrimci eylemi savunacak ve ona hazırlanacak demişlerdi. Kautsky iyi biliyor ki Almanya'da Solların, onun Südekumlara kulluk ederek yaydığı masalını teşhir edebilmelerinin *tek* engeli sansürdür.

"Proleter yığınlar" ve "bir avuç parlamenter" ilişkisine gelirsek, Kautsky her tarafı dökülen bir itiraz getiriyor:

"Kendimizi kayırmamak için Almanları bir tarafa bırakırsak, Vaillant, Guesde, Hyndman ve Plehanof gibi adamların bir gecede emperyalist olup sosyalizme ihanet ettiklerini kim ciddi olarak iddia edebilir? Parlamenterleri ve yönetim organlarını bir kenara bırakırsak... (Kautsky belli ki Rosa Luxemburg ve Franz Mehring'in çıkarttığı ve içinde

Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin yetkili organlarına, Yürütme Kuruluna, 'Vorstand'a, parti parlamenter gurubuna, vb. haklı bir tepkiyle yaklaştıkları *Die Internationale* dergisini ima ediyor)... Kim cesaret edip de bir avuç parlamenterin bir emrinin sınıf-bilinçli dört milyon Alman proleterini yirmidört saatte yüzgeri döndürüp eski amaçlarının tam karşısına geçirmeye yeteceğini söyleyebilir? Bu doğru olsaydı, tabii yalnızca Partimizin değil *yığınların* da çöküşünün kanıtı olurdu. (Kautsky'nin italikleri). Yığınlar böyle belkemişsiz bir koyun sürüsüyseler, biz de bari şimdiden kendimizi defnettirelim." (s. 274)

Siyasal ve bilimsel açıdan, Karl Kautsky, bu büyük otorite, tutumu ve acınası yan çizişler birikimiyle çoktan kendini defnetti. Bunu anlamayan ya da en azından sezemeyenler, sosyalizm açısından bitmişlerdir. Tam da bu nedenle, Mehring, Rosa Luxemburg ve yandaşlarının *Die Internationale*'de Kautsky ve şürekasını alçak yaratıklar olarak ele alan tutumu o koşullarda tek doğru tutumdu.

Düşünün: Savaş hakkında tutum-

larını az çok serbestçe (yani, derhal tutuklanıp kışlalara sürülmeden ya da derhal kurşuna dizilme tehlikesi olmadan) açıklayabilecek *konumda* olan *tek* insan gurubu, "bir avuç parlamenter". (Onlar da oylarında serbesttiler ve bu bir hak olarak vardı, karşı oy da kullanabilirlerdi. Rusya'da bile kimse böyle yaptığı için dayak yememiştir, hatta tutuklanmamıştır), bir avuç bürokrat, gazeteci, vb. idi. Ve şimdi Kautsky kalkmış, oportünizmin taktikleri ve idolojisiyle *bağını* yıllardır kendisinin defalarca yazdığı o toplumsal *katmanın* ihanet ve belkemişsizliğinin kabahatini, asil bir biçimde, *yığınların* üzerine atıyor! Genel olarak bilimsel araştırmanın ve özel olarak da Marksist diyalektik ilk ve en temel kuralı, bir yazarın sosyalist hareketteki *akımlar* arasında - ihanettir diye konuşan, haykırın, velvèle kopartan akımla, hiçbir ihanet görmeyen akım arasında - bugünkü savaşım ile bundan önce *onyıllarca* yürüyen savaşımın *bağını* incelemesini gerektirir. Kautsky ise bu konuda tek kelime söylemiyor. Akımlar ve *eğilimler* sorununun sözünü bile etmek istemiyor. Şimdiye

dek eğilimler vardı ama artık birdenbire hepsi kayboldu! Bugün yalnızca, köleşmiş ruhların hep bir koz olarak çıkardığı, "otoritelerin" çınlayan isimleri var. Bu durumda birbirlerinden ahbapça sözetmek ve birbirlerinin "küçük kabahatlerini" örtbas etmek işlerine geliyor. Kuralı da, sen benim çıkışımı çevir ben de senin! Bern'de bir seminerde Martov, "hem de Guesde, Plehanof ve Kautsky..." varken "buna nasıl oportünizm denir" diye feryat etti. (Bak. *Sotsial-Demokrat*'ın 36. sayısı)! Akselrod, "Guesde gibi adamları oportünizmle suçlarken daha dikkatli olmalıyız" diye yazıyor. (*Golos*, s.86 ve 87). "Kendimi savunmaya gerek duymuyorum" diye Kautsky'nin sesi Berlin'den yankılanıyor, "ama Vaillant, Guesde, Hyndman ve Plehanof..."! Karşılıklı hayranlık derneğine bakın!

Yazılarında Kautsky, Hyndman'a bile yaltaklanma ve sanki o henüz dün emperyalizmin yanına geçmiş gibi göstermeye çalışan el ayak öper bir gayretkeşlik içindedir. Oysa bizzat *Neue Zeit* ve dünyanın her tarafında tomarla Sosyal-Demokrat gazete, Hyndman'ın emperyalistliğini kaç

yıldır yazıyor. Kautsky değındiği kişilerin siyasal biyografilerini öğrenme zahmetine katlansaydı, bu biyografilerin onların öyle "bir gecede" de değil, onyıllar içinde emperyalizme geçişlerinin yolunu döşeyen izler ve olaylarla dolu olduğunu, Vaillant'ın Jauresçilere, Plehanof'un Menşevikler ve likidatörlere tutsak olup olmadığını, Guesdist akımın herhangi önemli bir olayda kendi başına tavır almaktan aciz, tipik bir cansız ve yavan Guesdist dergi olan *Le Socialisme*'de aleni olarak son nefesini vermekte olup olmadığını, Kautsky kendisinin (onu çok yerinde olarak Hyndman ve Plehanof'la yan yana koyanlar için ekliyoruz) Millerandizm sorununda ve Bernsteinizme karşı savaşımın ilk döneminde sırtüstü yatıp yatmadığını, vb. hatırlayabilirdi.

Fakat Kautsky bu liderlerin biyografilerini bilimsel incelemeye en ufak bir ilgi gölgesi göstermiyor. Bu liderlerin *kendi* görüşleriyle mi yoksa oportünistler ve burjuvazinin görüşlerini tekrarlayarak mı kendilerini savunduklarını, bu liderlerin kendi olağanüstü etkileriyle mi yoksa askersel bir örgütçe desteklenen başka bir gerçekten "etkili" akıma, yani burjuva akıma bağlı kaldıkları için mi ciddi bir siyasal önem kazandıklarını anlamayı denemek bile istemiyor. Kautsky bu sorunu incelemeye bir başından bile girişmiyor. Onun tek derdi yığınların gözünü dumana boğmak, saygınlık isimlerle şaşatlatmak ve onların sorunları berraklıkla görmelerine ve her yönüyle incelemelerine engel olmaktır.*

"...Bir avuç parlamenterin bir emrinin sınıf-bilinçli dört milyon Alman proleterini yüzgeri döndürmeye yeteceğini..."

Burada sarfedilen her kelime yalandır. Alman Sosyal Demokrat Parti örgütünün bir milyon üyesi vardı, dört milyon değil. Her örgütte olduğu gibi, bu yığınsal örgütün de birleşik iradesini, birleşik siyasal merkezi, sosyalizme ihanet eden "bir avuç" dile getiriyordu. Görüşlerini dile getirmeleri istenen bu bir avuçtu. Oy vermeye çağrılan da bu bir avuçtu. Oy verecek, yazı yazabilecek, vb. konumda olanlar bunlardı. Yığınlara danışılmadı. Onlar oy hakkından yoksun olmakla kalmayıp bölünmüş

ve "emirlerle" bir avuç parlamenter tarafından değil, askeri makamlarca zorlanmışlardı. Bir askeri örgüt vardı ve *bu* örgütün liderlerinde ihanet yoktu. "Yığınları" *tek tek* karşısına çağdı ve onları şöyle bir tehditle karşı karşıya bıraktı: Ya liderlerinin sana önerdiği gibi orduya katılırsın ya da kurşunu yersin. Yığınlar örgütlü olarak davranmadı çünkü eskiden yarattıkları örgüt, şu "bir avuç" Legienler, Kautskyler ve Scheidemannlarda ifadesini bulan örgüt, kendilerine ihanet etmişti. *Yeni* bir örgüt yaratmak zaman işidir ve eski, çürümüş ve köhnemiş örgütü çöplüğe atmak da kararlılık ister.

Kautsky karşıtlarını, solları, onlara saçmasapan fikirler yakıştırarak yenilgiye uğratmak istiyor. Onlar, savaş "karşısında" "yığınlar" "yirmi dört saat içinde" bir devrim yapmalı ve emperyalizm yerine "sosyalizmi" kuralmalı, yoksa "yığınlar" "belkemiksizlik ve ihanetlerini" açık ederler fikrindeymişler. Ama bu, cahil burjuva ve polis kitapçıklarının eskiden beri devrimcileri "yenilgiye uğratmak" için kullandıkları, şimdi de Kautsky'nin cakayla gözümüzün önünde salladığı bir saçmalaktır. Kautsky'nin Sol karşıtları, devrimin "yapılmayacağını", devrimlerin tarihin nesnel (yani partiler ve sınıfların iradesinden bağımsız) olgunlaşmış kriz ve dönemeçlerinden *çıktığını*, örgütlenme olmadan yığınların irade birliğinden yoksun kaldığını, merkezi devletin güçlü terörist askersel örgütüne karşı savaşımın zorlu ve uzun bir iş olduğunu çok iyi bilirler. Liderlerinin ihaneti nedeniyle yığınlar en kritik anda hiçbirseye *yapamadılar*. Bu "bir avuç" lider ise savaş borçlarına karşı oy kullanabilmek, "sınıf ateşkesi" ve savaşın haklı gösterilmesine karşı tavır almak, *kendi* burjuva hükümetlerinin yenilgisi doğrultusunda görüş belirtmek, siperlerde kardeşlik geliştirme doğrultusunda propaganda yapmak amacıyla enternasyonel bir aygıt kurmak, devrimci eylemleri başlatmanın gereği üzerine yasadışı yazın basımını örgütlemek,**) vb. için *çok iyi bir konumdaydılar* ve bu görevle yükümlüydüler.

Kautsky çok iyi biliyor ki Alman "Sollarının" kafasında olan tam da bunlar ya da *buna benzer* çalışmalarlardır ve askersel sansür altında bunlardan *doğrudan*, açıkça sözedemeyen

memektedirler. Kautsky'nin her ne pahasına olursa olsun oportünistleri savunma isteği onu eşi görülmedik alçaklığa götürdü: Askersel sansürün ardına saklanarak, sansürün kendisini teşhir olmaktan koruyacağına güvenerek Sol'a aşık maskaralıklar atfediyor.

- VII -

Kautsky'nin oportünistlere büyük bir zevk vererek, her çeşit çarpıtmayla kasten üzerinden atladığı ciddi bilimsel ve siyasal soru şudur: İkinci Enternasyonel'in en seçkin temsilcilerinin sosyalizme ihanet etmeleri nasıl *olanaklı* oldu?

Kuşkusuz bu sorun kişisel olarak liderlerin özgeçmişleri açısından ele alınmamalıdır. Gelecekte biyograficiler sorunu bu açıdan da ele alacaklardır. Ancak bugün sosyalist hareketi ilgilendiren bunun değil, sosyal şövenist *eğilimin* tarihsel köklerinin, koşullarının, öneminin ve gücünün incelenmesidir. (1) Sosyal şövenizm nereden çıktı? (2) Ona ne güç verdi? (3) Ona karşı nasıl savaşılmalı? Soruna ancak böyle bir yaklaşım ciddidir. "Kişisel" yaklaşım ise pratikte yan çizme, safsata demektir.

Birinci soruya yanıt vermek için önce sosyal şövenizmin ideolojik ve siyasal içeriğinin sosyalizmdeki eski eğilimlerle *bağlı* olup olmadığına bakmalıyız. İkinci olarak, günümüz siyasal konumları açısından, bugün sosyalistlerin sosyal şövenizmin karşıtları ve savunucuları olarak ikiye bölünmelerinin, geçmişteki hangi tarihsel bölünmelerle ilişkili olduğunu incelemeliyiz.

Sosyal şövenizm deyimi ile emperyalist savaşta anavatanın savunulması fikrinin kabul edilmesini, sosyalistlerle burjuva ve "kendi" ülkelerinin hükümetleri arasında bağlaşıklığın haklı gösterilmesini, "kendi" burjuvazisine karşı proleter-devrimci eylemin yayılmasının ve desteklenmesinin reddedilmesini vb. kastediyoruz. Sosyal şövenizmin temel ideolojik ve siyasal içeriği, oportünizmin temelleriyle tam olarak çakışır. İkisi de *bir ve aynı* eğilimdir. 1914-1915 savaşı koşullarında oportünizm sosyal şövenizme yükseldi. Sınıf işbirliği oportünizmin ana özelliğidir. Savaş bu fikri mantıksal

sonucuna ulaştırdı ve onun her zamanki özelliklerini ve uyarıcılarını birkaç olağanüstü özelliklerle arttırdı. Tehdit ve zorlama yoluyla, cahil ve bölünmüş yığınları burjuvaziyle işbirliğine zorladı. Bunlar doğal olarak oportünizm takipçilerinin artmasına ve dünün birçok radikalinin, bugün o kampa geçmesine neden oldu.

Oportünizm, yığınların temel çıkarlarının, işçilerin önemsiz bir azınlığının geçici çıkarlarına kurban edilmesidir. Bir başka deyişle işçilerin bir bölümüyle burjuva arasında, proletaryanın yığınına karşı yöneltilmiş bir bağlaşıklık demektir. Savaş böyle bir bağlaşıklığı göze batır ve kaçınılmaz hale getirdi. Oportünizm kapitalizmin gelişmesi döneminde onyıllar alan bir süreç içinde doğdu. Ayrıcalıklı bir işçi katmanının göreceli barışçı ve kültürlü yaşamı, kendilerini "burjuvalaştırdı". Onlara kendi ulusal kapitalistlerinin masasından kırıntılar verdi. Onları yoksullaştırmış ve felakete uğramış yığınların sıkıntılarından, sefaletinden ve devrimci tabiatından soyutladı. Emperyalist savaş bu durumun doğrudan devamı ve en tepe noktaya ulaşmasıdır. Çünkü bu savaş, Büyük Güçler olarak bilinen ulusların ayrıcalıkları, sömürgelerin yeniden paylaşımı ve öteki uluslara hükmetmeleri için yürüyen bir savaştır. Küçük burjuva bir "üst katman" ya da işçi sınıfının aristokrasisi (ve bürokrasisi) olarak ayrıcalıklı konumlarını korumak ve güçlendirmek - işte küçük burjuva oportünist umutların ve onlara denk gelen taktiklerin savaş zamanındaki doğal uzantısı budur. İşte bu, günümüz sosyal emperyalizminin(***) ekonomik tabanıdır. Ve tabii ki, alışkanlıkların gücü, göreceli olarak "barışçıl" evrimci rutin, ulusal önyargılar, keskin dönüşlerden korkmak ve onlara inanmamak, tüm bunlar, oportünizmi ve oportünizmle ikiyüzlü ve korkak uzlaşmayı - görünüşte bir süre için ve olağanüstü neden ve gerekçelerle - güçlendiren ek koşullar oldular. Savaş, onyıllar boyunca yetiştirilen bu oportünizmi değiştirdi ve daha üst bir aşamaya yükseltti. Tonlarının çeşitlerini ve sayılarını arttırdı. Önergelerini yeni safsatalarla çoğalttı. Yeni dere ve derecikleri, oportünizmin ana akıntısına kattı. Ancak ana akıntı yok olmadı. Hatta tam tersi oldu.

(Devam edecek)

* Kautsky'nin Vaillant ve Guesde'ye, Hyndman ve Plehanof'a değinmeleri bir başka açıdan da tipiktir. Lensch ve Haenisch türünden sözünü esirgemeyen emperyalistler (oportünistleri belirtmeye gerek yok), *kendi* siyasetlerine kılıf bulmak için Hyndman ve Plehanof'a başvuruyorlar, ve böyle yapmaya da *hakları* var. İkisi de aynı siyasettir demekle *doğruyu* söylüyorlar. Kautsky ise emperyalizme kaymış radikaller olan Lensch ve Haenisch'den tiksintiyle söz ediyor. Kautsky bu günahkarlardan farklı olduğu, onlarla aynı fikirde olmadığı ve devrimciliğini sürdürdüğü için Tanrı'ya şükrediyor (*cık cık!*) *Ashında* ise Kautsky'nin konumu onlarla aynıdır. Duygusal ifadelerle başvuran bu riyakar Kautsky, mankafa şövenist David ile Heine'den, Lensch ile Haenisch'den çok daha iğrençtir.

** Yeri gelmişken söyleyelim, hükümetin sınıf düşmanlığı ve sınıf savaşı konusunda yazı yazma yasağına yanıt olarak Sosyal-Demokrat gazetelerin *tü-*

münü kapatmaya hiç de gerek yoktu. *Vorwärts*'ın yaptığı gibi, bunları yazmamaya razı olmak adilik ve korkaklıktır. *Vorwärts* bunu yapmakla *siyasal olarak* öldü ve Martov da bu konuda *doğruyu* söyledi. Ama yasal yayınlanan gazeteleri, bunların Parti'yle ilişkisiz olduğunu ve *Sosyal-Demokrat olmadıklarını*, işçilerin bir kesiminin teknik bir gereksinimini karşıladıklarını, yani bunların *siyasal gazete olmadıklarını* duyurarak elde tutmak olanaklıydı. Savaşın *değerlendirmesini* taşıyan yeraltı Sosyal-Demokrat yazını ve *bu değerlendirilmeye yer vermeden* yasal olarak yayınlanmış işçi sınıfı yazını, gerçek dışı şeyler yazmayan ama gerçek konusunda suskun kalan yazın - bu neden olmasındı?

*** İşçileri bölmek ve sosyalizmden saptırarak aracı olarak, emperyalistlerin ve burjuvazinin, "Büyük-Güç" (devletleri olmanın-İ.S.) ve ulusal ayrıcalıkların önemi ve verdikleri değere birkaç örnek verelim. *Daha Büyük Roma* ve *Daha Büyük Britanya* (Oxford 1912) adlı

kitabında Britanyalı emperyalist Lucas, günümüz Britanya İmparatorluğu'nda renkli derili insanların yasal olarak dezavantajlı olduklarını kabul ediyor (s.96-97) ve şunları diyor: "Bizim imparatorluğumuzda, beyaz ve renkli derili işçiler yan yana çalışırlar,... ancak işleri aynı düzeyde değildir ve beyazlar, renkli derililerin ustası durumundadırlar." *Savaşın sonra Sosyal Demokrasi* (1915) adlı broşüründe, Sosyal-Demokratlara karşı İmparatorluk Bağlaşıklığı örgütünün eski sekreteri Erwin Belger, Sosyal-Demokratların davranışını kutluyor ve "saf işçi partisi" (s.43), "ulusal", bir "Alman işçi partisi" (s.45) haline gelmeleri ve "enternasyonalist, ütöpk," "devrimci" (s.44) fikirleri bırakmaları gerektiğini söylüyor. Ülke dışındaki sermaye yatırımlarıyla ilgili bir kitabında (1907) Alman emperyalisti Sartorius von Waltershausen, sömürgeler edinmekle sağlanan "ulusal refahı" gözdardı ettikleri için Sosyal-Demokratları suçluyor (s.438) ve Britanyalı işçilerin, örneğin göçmenliğe karşı verdikleri mücadeledeki "ger-

çekçiliğini" kutluyor. Dünya siyasetinin ilkeleri üzerine bir kitabında Alman diplomatı Ruedorffer, sermayenin uluslararasılaşmasının, ulusal kapitalistlerin güç, etkileme ve "hisse senedi çoğunluğu" için mücadelelerini hiç de ortadan kaldırmadığı gerçeğini vurguluyor. (s.161) Yazar işçilerin de şiddetlenen bu mücadeleye katıldıklarını belirtiyor. (s.175) Ekim 1913 tarihinde basılan bu kitapta, "sermayenin çıkarlarının" (s.157), modern savaşların nedeni olduğunu tam bir netlikle söylüyor. Gerçekte giderek ulusal (103, 110, 176) hale gelen Sosyal Demokratların enternasyonalist manifestolarından hükümetin korkması için hiçbir neden olmadığını (s.177), "ulusal eğilimin" sosyalizmin ana vidası haline geldiğini (s.176) yazıyor. Yalnız şiddetle hiçbir şey elde edilemeyeceği nedeniyle uluslararası sosyalizmin, ancak işçileri ulusal etkilerden kurtarması halinde utkuya ulaşabileceğini, eğer ulusal duygular baskın çıkarsa da yenilgiye uğrayacağını söylüyor.